

Werkplan 2011

Kenniscentrum Zelfhulp en
Ervaringsdeskundigheid

Colofon

Werkplan 2011, Kenniscentrum Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid

Datum: 28 oktober 2010

Auteur: H. van Nassau/ S. Smits

Referentie: hana-A02001-2431y10

KZE

Postbus 271

5000 AG Tilburg

Telefoon: 013 544 14 40

E-mail: info@kenniscentrum-ze.nl

Website: www.kenniscentrum-ze.nl

Inhoudsopgave

1	Algemene informatie	1
2	Missie.....	3
3	Doelstellingen	5
4	Activiteitenoverzicht.....	7
4.1	Informatie, Communicatie en Dialoog.....	7
4.2	Regionale Steunpunten Zelfhulp	8
4.3	Brabants Overleg Cliëntenorganisaties.....	9
4.4	Herstellen doe je Zelf	9
4.5	Herstelondersteunende Zorg	11
4.6	Hoop en Herstel.....	11
4.7	Integraal Kankercentrum Zuid-Nederland	12
4.8	Samenwerking met de eerstelijnszorg	12
4.9	Familie als Bondgenoot.....	13
4.10	Schatten van Brabants Herstel	13
4.11	Dertiendelige televisieserie over zelfhulp	14
4.12	Maak je eigen Herstelverhaal	14
4.13	Samenspel in de Maatschappelijke Opvang	14
4.14	Brabant Medical School (BMS)	15
4.15	Maatschappelijke Stage	15
4.16	Internationale uitwisseling	15
4.17	Te onderzoeken project(en)	15
5	Randvoorwaarden	17
5.1	Coördinatie van de Stichting Kenniscentrum Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid	17
5.2	Samenstelling Algemeen Bestuur	18
Bijlage 1	Begroting 2011.....	19
Bijlage 2	Stappenplan 2010-2020	21

1 Algemene informatie

Het huidige werkplan is deels gebaseerd op het Meerjarenbeleidsplan 2008-2011, maar is ook gevoed door nieuwe initiatieven die in de voorbije periode zijn genomen.

Het Kenniscentrum wil haar functie van het verzamelen van kennis en het verspreiden daarvan verder uitbouwen.

Het zindert in Ervaringsdeskundig en Zelfhulp Nederland. Steeds meer organisaties worden bewust van de toegevoegde waarde van het inzetten van ervaringsdeskundigheid en zelfhulp/lotgenotencontact. Begrippen als eigen kracht, empowerment, zelfredzaamheid (selfmanagement) en eigen regie zijn niet meer weg te denken. Het Kenniscentrum is verheugd over deze ontwikkeling.

Verschillende partijen, zoals GGZ-Nederland zijn bezig richtlijnen en voorwaarden te concipiëren, zodat ervaringsdeskundigen vanuit hun eigen kracht in een veilige omgeving hun bijdrage kunnen leveren aan goede zorg. Ook het positieve effect van zelfhulp en lotgenotencontact vindt steeds meer weerklank. Dat het inzetten van ervaringsdeskundigen en lotgenotencontact een positief effect kan hebben blijkt uit het landelijk wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van de cursus 'Herstellen doe je Zelf', een cliëntgestuurde cursus. Het is gebleken dat de cursus een positief effect had op belangrijke aspecten van herstel, namelijk: Empowerment, Hoop en Zelfvertrouwen.

Het kenniscentrum faciliteert zelfhulp en lotgenoten in nauwe samenwerking met de verschillende steunpunten in Brabant.

Als bijlage in dit werkplan is het Stappenplan 2010-2020 opgenomen. Dit plan is een toekomstvisie voor het Kenniscentrum, waarin wordt beschreven welke doelen wij op langere termijn willen realiseren.

De organisatie van zelfhulp en ervaringsdeskundigheid binnen de provincie Noord-Brabant is uniek in Nederland. Wij willen voor onze achterban en voor de gehele provincie deze positie verstevigen en als good practice aan Nederland beschikbaar stellen. In Brabant ligt de (ervarings)kennis.

2 Missie

Het Kenniscentrum Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid is een stichting die werd opgericht in 2004. De missie van het KZE is het bevorderen en faciliteren van zelfhulp, lotgenotencontact en diverse vormen van onderlinge steun en wederkerige hulp door mensen die eenzelfde ziekte, probleem of beperking delen op somatisch of psychische gebied. In zelfhulpgroepen en via andere vormen van contact en ontmoeting delen mensen hun ervaringen, leren die in een breder verband te plaatsen en doen ervaringskennis op. Een aantal mensen zet deze kennis in ten behoeve van anderen en gaan zelf als ervaringsdeskundigen aan de slag. De missie van KZE wordt gerealiseerd door het ontwikkelen van nieuwe kennis door onderzoek, het verzamelen van bestaande kennis en goede praktijkvoorbeelden. Voorts het beschikbaar stellen van deze kennis en het (begeleiden bij) het toepassen van algemene en specifieke ervaringskennis van (ex)cliënten, familieleden en andere informele zorgverleners. KZE wil de ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid bundelen, vergroten, ontwikkelen, verspreiden en implementeren met als doel een effectieve bijdrage te leveren aan de erkenning en het gebruik van ervaringsdeskundigheid. Het motto van het KZE is:

**Kwetsbare mensen vanuit hun kracht en talenten
een kans bieden om te participeren in de maatschappij
met behoud van eigen regie**

Maar niet alleen de kwetsbare mens zelf, ook zijn/haar familie mogen we niet uit het oog verliezen.

Zelfhulp en ervaringsdeskundigheid zijn brede begrippen. Specificatie van de doelgroep is daarom noodzakelijk om de missie te verduidelijken.

De doelgroepen van het Kenniscentrum zijn:

- mensen met een somatisch ziektebeeld
- mensen met een psychiatrisch ziektebeeld of beperking
- mensen met een verslavingsprobleem
- mensen, die problemen hebben voortkomend uit seksualiteit of relaties
- familieorganisaties van patiënten/cliënten
- mensen met een verstandelijke beperking

Deze 'kwetsbare burgers' behoren ook tot de doelgroepen van de Wet maatschappelijke ontwikkeling.

Bovengenoemde doelgroepen hebben steeds een vraag naar hulpmiddelen om het leven weer een zinvolle invulling te geven in relatie tot hun beperkingen. Het KZE werkt vanuit haar missie en doelstellingen aan deze hulpmiddelen. Om goede ondersteuning te bieden werkt het KZE nauw samen met onder andere de cliënten- en zelfhulporganisaties, de provincie, gemeentes en de GGZ-instellingen. Met deze organisaties wil het KZE een netwerk vormen om haar doelstellingen te realiseren.

3 Doelstellingen

Op basis van de missie zijn de doelstellingen vastgesteld, die leiden tot concrete activiteiten. Jaarlijks maakt het bestuur een keuze welke van de onderstaande doelstellingen prioriteit krijgen en verder uitgewerkt worden.

1. Ondersteuning bieden en bijdragen aan het optimaliseren van de verschillende Steunpunten Zelfhulp in de provincie. Een permanente bijdrage leveren aan het proces van inbedding van zelfhulp en ervaringsdeskundigheid
2. Samenwerken met cliënten, ervaringsdeskundigen, instellingen, gemeentes, en de provincie
3. Het aanbieden van kennis, informatie en documentatie
4. Een vraagbaak zijn.
5. Een doorverwijsfunctie hebben. Het bij elkaar brengen van partijen
6. Het initiëren en optimaliseren van samenwerking met andere organisaties in de Informele Zorg (zoals familie­zorg, mantel­zorg- en vrijwilligersorganisaties).
7. Het (laten) doen van onderzoek naar ervaringen met zelfhulp, lotgenotencontact en ervaringsdeskundigheid.
8. Een positie verwerven binnen het netwerk van landelijke kenniscentra.
9. Het uitvoeren van projecten.

4 Activiteitenoverzicht

4.1 Informatie, Communicatie en Dialoog

PR is van essentieel belang om het bestaan en het werk van het Kenniscentrum uit te dragen. In het Stappenplan 2010-2020 dat het bestuur heeft vastgesteld is onze ambitie ten aanzien van dit werkgebied beschreven.

Onze website is omgebouwd tot een toegankelijk en klantvriendelijk informatiemedium. Met enkele klikken krijgt men toegang tot de gewenste informatie. Alle activiteiten van het Kenniscentrum worden transparant opgenomen op deze website.

We nemen een pro-actieve houding ten aanzien van maatschappelijke ontwikkelingen aan en dragen deze uit via onder andere de website.

Activiteiten

- Onderhouden en doorontwikkelen van de website door het aanleveren van artikelen et cetera.
- Uitbouwen van de sociale kaart van zelfhulpgroepen en lotgenotencontacten.
- Het Kenniscentrum streeft ernaar een direct beroep te kunnen doen op een database, waarin ervaringsdeskundigen opgenomen worden, die met hun ervaringsdeskundigheid ingezet willen worden in bijvoorbeeld het geven van voorlichting, in het geven en ondersteunen van cursussen en onderzoek. Hiervoor wordt samen gewerkt met Stichting Door en Voor.
- Tweemaal per jaar wordt een digitale Nieuwsbrief uitgebracht.
- Samenwerken met landelijke partijen zoals het Trimbosinstituut, Movisie, Kenniscentrum Phrenos, Platform GGZ en GGZ-Nederland om zelfhulp en ervaringsdeskundigheid op landelijk niveau neer te zetten.

Doelgroepen

- Kwetsbare burgers
- Ervaringsdeskundigen uit de psychiatrie, de somatiek en de verslavingszorg
- Deelnemers aan zelfhulpgroepen
- Individuele lotgenoten

Aan de hand van signalen werken we steeds aan de kwaliteitsverbetering van onze dienstverlening.

Financiering: projectsubsidie/werkplanuren Zet.

4.2 Regionale Steunpunten Zelfhulp

Noord-Brabant heeft 6 regionale steunpunten verspreid over de provincie. Rond elk steunpunt zijn meerdere zelfhulpgroepen actief: van zo'n 20 tot 80. De steunpunten zijn verschillende georganiseerd en worden lokaal gefinancierd.

- Stichting Steunpunt Zelfhulp Westelijk Noord-Brabant, Roosendaal
- Steunpunt Zelfhulp Breda is sinds medio 2010 ondergebracht bij Stichting Info-Méér.
Stichting Info-Méér is een onafhankelijk, cliëntgestuurd informatiecentrum, dat informatie verschaft op de gebieden van de geestelijke gezondheid, maatschappelijke opvang en verslavingszorg.
- Steunpunt Zelfhulp 's-Hertogenbosch en Regio.
- In Midden-Brabant bestaat een andere vorm van cliëntenondersteuning in de vorm van het RCO, Regionaal Cliënten Overleg. Het RCO is ondergebracht bij Zorgbelang/RSC en heeft zifting in het Brabants Overleg Cliëntenorganisaties (zie 3.)
- Zelfhulp Netwerk Zuidoost-Brabant, inclusief een steunpunt in Helmond.

In samenwerking met Zet wordt verder gewerkt aan een vorm van ondersteuning aan zelfhulpgroepen in Oss en omgeving. Hier wordt gebruik gemaakt van de organisaties, die gezamenlijk de ondersteuning aan zelfhulpgroepen faciliteren. Het is een aanzet voor het 'Huis van Informele Zorg'.

Activiteiten

Een voorbeeld van de concretisering van de bewustwording van de zorgaanbieders van zelfhulp/lotgenotencontact is het project 'Onbenutte Mogelijkheden', een Eindhovenens initiatief voor een conferentie "Onbenutte Mogelijkheden" in 2008 en de regionale debatten over zelfhulp in 2008 en 2009.

Het Zelfhulp Netwerk Zuidoost-Brabant is er inmiddels in geslaagd om met zorgverzekeraars en zorgaanbieders convenanten te sluiten, waarin is vastgelegd dat zelfhulp vanuit de hulpverleners actief bekend gemaakt wordt en opgenomen in de behandeling.

- Het KZE streeft naar het concretiseren van samenwerkingsafspraken met zorgverzekeraars en zorgaanbieders met alle steunpunten
- Mede vorm geven aan de versterking van de regionale Steunpunten Zelfhulp.
- Ondersteunen van het verzelfstandigingsproces waar dit wenselijk is
- Organiseren van periodiek provinciaal overleg vrijwilligers Steunpunten.
- Zorg dragen voor kennisoverdracht (cursussen en trainingen).
- Zorg dragen voor informatie-uitwisseling.
- Zorg dragen voor deskundigheidsbevordering.

*Financiering: in de ondersteuning: algemene middelen/provinciale basissubsidie.
in de exploitatie: gemeentelijke middelen.*

4.3 Brabants Overleg Cliëntenorganisaties

In 2009 is een overleg opgezet voor ondersteuners/coördinatoren van Brabantse organisaties op het gebied van zelfhulp en ervaringsdeskundigheid. Dit zijn:

- Zorgbelang Brabant
- Regionaal Service Centrum
- Promenzo
- Conquest
- Stichting Door en Voor

De doelstelling van dit overleg is uitwisseling van de huidige activiteiten en toekomstige plannen. Verder worden onderwerpen breed besproken en mogelijkheden tot samenwerking en krachtenbundeling onderzocht. In 2011 zal dit overleg elk kwartaal worden georganiseerd.

Eén van de gezamenlijke initiatieven is de vorming van een Regionaal Expert team, dat jaarlijks de cliëntenbehoefte voorlegt aan de zorgverzekeraar t.b.v. de zorginkoop.

Financiering: werkplanuren Zet/provinciaal basissubsidie.

4.4 Herstellen doe je Zelf

a) Cursus 'Herstellen doe je Zelf'

Na het landelijk onderzoek naar de effecten van de cursus Herstellen doe je Zelf is een stijgende vraag ontstaan naar uitvoering van de cursus. Om aan deze vraag te kunnen voldoen, maken we gebruik van cursusleid(st)ers, die in de loop der jaren zijn opgeleid en in het bestand staan geregistreerd van Stichting Door en Voor. Bij een tekort aan cursusleiders zal een versnelde cursus train-de-trainer worden gegeven voor aspirant cursusleiders.

Activiteiten

- Contacten leggen en onderhouden met instellingen.
- Bekendmaking en verspreiding van handboek en aangepast werkboek.
- Verzorgen van nieuwe cursussen Herstellen doe je Zelf (op jaarbasis vier cursussen).
- De organisatie van een tweejaarlijkse landelijke intervisiebijeenkomst.
- Doorvoeren van kwaliteitsverbeteringen in de handleiding en het werkboek Herstellen doe je Zelf.

Kwaliteitsbewaking

Voor de kwaliteitsbewaking van de cursus worden door het KZE landelijke intervisiebijeenkomsten tweemaal per jaar georganiseerd. Daarvoor worden alle cursusleiders uit heel Nederland uitgenodigd. Tijdens de intervisie worden ervaringen uitgewisseld waar een verslag van wordt gemaakt.

Tevens zal de landelijke coördinator van Herstellen doe je Zelf in kaart brengen welke cursusleiders in Nederland actief bezig zijn met de cursus. Deze worden vervolgens uitgenodigd voor de landelijke intervisie.

Financiering: opbrengsten uit cursussen

b) Implementatie cursus 'Herstellen doe je Zelf' in Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant heeft het Kenniscentrum opdracht gegeven om de cursus zo breed mogelijk uit te zetten in Brabant. Hiermee willen we bewustwording stimuleren bij gemeenten voor de financiering van lokale cursussen en de instellingen dienen geïnformeerd te worden hoe de cursus kan worden ingekocht.

In 2010 hebben 3 landelijke denktankbijeenkomsten plaatsgevonden over de structurele financiering van de cursus 'Herstellen doe je Zelf'. Deze werden georganiseerd door Tranzo en het KZE met een subsidie van ZonMw. Met de informatie die daaruit voortkwam en een plan van aanpak gaat het KZE samen met ervaringsdeskundigen aan de slag om gemeenten, instellingen en zorgverzekeraars in Brabant te informeren.

Financiering: subsidie provincie

c) Vervolg cursus 'Herstellen doe je Zelf'

Er is in 2010 een vervolgcursus ontwikkeld waarbij de laatste module is gebaseerd op de doorstroom naar een zelfhulpgroep. Daarin wordt begeleiding geboden door de Steunpunten en na enkele weken wordt de groep geacht op eigen benen te kunnen staan.

Activiteiten

- Aanbieden van de vervolgcursus
- Inschakelen van het Steunpunt Zelfhulp voor begeleiding/ondersteuning in de oprichting van een zelfhulpgroep
- Begeleiden/ondersteunen in de eerste bijeenkomsten
- Afstand nemen van de zelfhulpgroep als deze op eigen benen staat

Financiering: opbrengsten uit de cursussen

d) Herstellen doe je Zelf binnen de verslavingszorg

In 2010 is het initiatief genomen om Herstellen doe je Zelf te implementeren binnen de Verslavingszorg. Met Novadic-Kentron is een samenwerkingsovereenkomst gesloten om in 2011 en 2012 acht cursussen te geven. De supportworkers van Novadic-Kentron worden hiervoor opgeleid tot cursusleider. Het Kenniscentrum verzorgt deze opleiding en draagt tevens zorg voor intervisie en supervisie met de nieuwe cursusleiders.

Binnen elke cursus worden twee deelnemers en de cursusleider na afloop geïnterviewd om te onderzoeken of de cursus voldoet, waar verbeterpunten liggen, etc. Nadat alle cursussen zijn gegeven is voldoende informatie aanwezig voor een eventuele aanpassing van de cursus. Tevens zal hierover een artikel verschijnen.

Financiering: subsidie ZonMW

e) Train de Trainer

In 'Train de trainer' worden ervaringsdeskundigen versneld opgeleid tot cursusleider in een tijdsbestek van zeven weken waarin zij eenmaal per week in een groep van maximaal acht cursisten gedurende drie uur bij elkaar komen. De cursisten worden in koppels van twee door een ervaren cursusleider door het werkboek heengeleid. Na het volbrengen van de versnelde opleiding kan een net opgeleide cursusleider onder begeleiding van een ervaren cursusleider de cursus geven.

Financiering: eigen middelen

4.5 Herstelondersteunende Zorg

De tweede pilot binnen het project 'Herstelondersteunende zorg' binnen de RIBW Midden Brabant is in juni 2010 succesvol afgesloten. Op grond van positieve ervaringen uit beide pilots blijkt het gebruiken van herstelkaartjes en het inzetten van een herstelcoach een gunstige invloed te hebben op het herstel van de cliënt. De RIBW-Midden-Brabant bekijkt samen met het KZE wat het vervolg hierop kan zijn.

Financiering: RIBW Midden-Brabant

4.6 Hoop en Herstel

Eind april 2008 kwam een groep Brabanders, docenten van de opleiding Sociale Studies van de Fontys Hogeschool en de PRVMZ, zeer geïnspireerd terug van een studiereis naar Boston. Zij bezochten een driedaags internationaal congres en enkele praktische initiatieven rond herstelgerichte zorg voor mensen met psychiatrische problemen.

Op 3 juli 2009 organiseerde de PRVMZ de conferentie "Hoop en Herstel in Brabant". Het heeft geresulteerd in nieuwe initiatieven, onder andere in een werkgroep waarin de PRVMZ en KZE vertegenwoordigd zijn. De werkgroep heeft niet de wens om in de vorm van een stichting of vereniging haar activiteiten voort te zetten, maar men geeft er de voorkeur aan het werk te koppelen aan KZE. Gesprekken hierover zijn in 2010 positief afgerond.

In het licht van de opgedane inspiraties in Boston zijn de 'Dromen van Brabant' bedacht. Cliënten, familieleden en ervaringsdeskundigen kunnen hun droom sturen naar info@kenniscentrum-ze.nl. De dromen zijn te vinden op de website van het KZE onder de knop 'Dromen van Brabant'.

Financiering: basissubsidie

4.7 Integraal Kankercentrum Zuid-Nederland

Het Integraal Kankercentrum Zuid-Nederland (IKZ) onderschrijft het belang van zelfhulp en lotgenotencontact en wil krachten bundelen met het KZE. Hiertoe is een aantal principiële afspraken gemaakt.

- Het IKZ heeft een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur van het Kenniscentrum.
- Het IKZ heeft een werkgroep waarin de coördinatoren van de inloophuizen voor mensen met kanker bij elkaar komen en ze hebben hun contact met Stichting Aandacht, waarin een aantal zelfhulpgroepen is verenigd. Het voorstel is om een keer een gezamenlijke bijeenkomst te organiseren met deze werkgroep en afgevaardigden van de Brabantse Steunpunten Zelfhulp en het KZE; onderwerp van gesprek is dan uitwisselen van informatie en mogelijkheden tot lokale/regionale samenwerking bespreken.
- Het IKZ is met een aantal projecten bezig waarin samenwerking met het KZE gevonden kan worden (bijvoorbeeld aandacht voor kwaliteit van leven bij ouderen die overleven met kanker; het zijn mensen die uitbehandeld zijn, maar vaak op zoek zijn naar contacten en/of informatie) of met ideeën waarvoor gezamenlijk projecten ontwikkeld kunnen worden.

Financiering: basissubsidie

4.8 Samenwerking met de eerstelijnszorg

Robuust is een onafhankelijke non-profitorganisatie, opgericht om de eerste lijn in Zuid-Nederland te verbinden, te verbeteren en te versterken. Deze ondersteuning wordt geleverd door de regionale ondersteuningsstructuren (ROS'en):

- [Beyaert](#)
- [Fast](#)
- [Rose-Phoenix](#)
- [Zee-Bra](#)

De samenwerking van het KZE met Robuust betreft de volgende twee projecten

1. Zelfhulp en lotgenotencontact van mensen met COPD

Het onderzoek centreert zich in Noordoost Brabant: de zelfhulpgroepen in 's-Hertogenbosch, Tilburg en Oss en de lotgenotencontacten rondom de beweeggroepen in de eerstelijnszorg. Zichtbaar maken hoe zelfhulp- en lotgenotencontact een bijdrage levert aan zelfmanagement bij patiënten met astma of COPD en hun naasten én de resultaten wetenschappelijk onderbouwd onder de aandacht brengen van behandelaars teneinde de verwijzing c.q. samenwerking van behandelaars en zelfhulpinitiatieven te bevorderen.

2. Kennismaking zelfhulp en eerstelijnszorg

Met het plan dat nu voorligt wordt een effectieve benadering voorgesteld om eerstelijns zorgmedewerkers voorlichting te geven over zelfhulpgroepen, die er in hun werkgebied zijn; gebaseerd op eerdere ervaringen van een pilotproject bij het SGE, de Stichting Gezondheidscentra Eindhoven
Doel is te bereiken dat de zorgverleners zelfhulp leren kennen als een extra instrument met een duidelijke toegevoegde waarde naast de reguliere zorg en dat ze de verantwoordelijkheid voor hun patiënt er rustig aan toe durven vertrouwen.

Financiering: voor beide projecten is subsidie aangevraagd.

4.9 Familie als Bondgenoot

Het KZE is in overleg met de organisatie 'Familie als Bondgenoot' (FAB) hoe hen te faciliteren. De FAB is opgericht op initiatief van familieverenigingen en GGZ- professionals uit de regio's Helmond, Eindhoven, de Kempen en Tilburg / Midden-Brabant. Fontys Hogeschool Sociale Studies is bij dit project betrokken en het initiatief wordt ondersteund door de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg in Noord-Brabant (PRVMZ).

Doel van FAB is het vormen van een triade van cliënten, familie van mensen met ernstige psychiatrische problematiek en professionals. Door deze bundeling wordt beoogd de ondersteuning van de familie te verbeteren en hun deskundigheid in te zetten voor het herstelproces van de cliënt. Hiertoe is een scholingsprogramma ontwikkeld voor (toekomstige) hulpverleners.

Financiering: basissubsidie

4.10 Schatten van Brabants Herstel

Het KZE organiseerde op 5 maart 2010 samen met de Raad voor de Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg (PRVMZ) de expositie 'Schaten van Brabants Herstel' in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Voor de expositie stelden kunstenaars uit Brabant die een lichamelijke of psychische aandoening hebben hun creatieve werk beschikbaar. Wegens het succes heeft het KZE het plan om deze kunst nogmaals onder de aandacht van het brede publiek te brengen om op die manier meer begrip en waardering te creëren voor mensen met een beperking. Dit kan op verschillende plekken, zoals in bibliotheken, gemeentehuizen en ziekenhuizen.

Financiering: basissubsidie en aanvullende subsidie

4.11 Dertiendelige televisieserie over zelfhulp

Het KZE werkt mee aan het realiseren van een dertiendelige televisieserie over zelfhulp in Noord-Brabant.

Dit in samenwerking met Stichting Take Care TV, de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg (PRVMZ) in Noord-Brabant, de Stichting Zelfhulp Netwerk Zuidoost Brabant, het Integraal Kankercentrum Zuid (IKZ) en de Brabantse Steunpunten Zelfhulp.

De serie gaat over mensen met een ziekte of kwetsbaarheid op fysiek, psychisch of psychosociaal gebied die hulp en ondersteuning hebben gevonden bij zelfhulpgroepen en/of lotgenotencontacten.

Financiering: subsidie is bij verschillende organisaties aangevraagd.

4.12 Maak je eigen Herstelverhaal

Het KZE gaat samenwerken met GGzE op het gebied van de E-Health cursus 'Maak je eigen herstelverhaal'.

Het KZE onderhoudt via de regionale steunpunten zelfhulp in de provincie Noord-Brabant contact met vele zelfhulpgroepen. In de contacten met zelfhulpgroepen blijkt hoe belangrijk het is dat cliënten hun verhaal kunnen vertellen. Deze ervaringen en verhalen te kunnen plaatsten in een Empowerende en Herstelgerichte benadering, betekent voor veel cliënten dat ze opnieuw moed kunnen verzamelen, kunnen delen en gehoord worden. Dit kan via de zelfhulpgroepen, via de cursussen 'Herstellen doe je zelf' en soortgelijke initiatieven. De E-Health cursus 'Maak je eigen herstelverhaal' sluit hier prima bij aan en biedt nieuwe mogelijkheden. De ervaringsdeskundige begeleiders van de cursus en van zelfhulpgroepen kunnen mensen bijstaan bij het volgen van de E-Health-cursus. Van belang is dat deze ervaringsdeskundigen bijgeschoold worden in het digitaal geven van supervisie: waar let je dan op en hoe reageer je?

Financiering: basissubsidie

4.13 Samenspel in de Maatschappelijke Opvang

Binnen dit project werken de volgende partijen samen: Zorgbelang c.q. RPCP, NEOS, SMO-Breda, SMO-Traverse, Tranzo en het KZE. Dit ontwikkelproject is gericht op het verbeteren van bejegening en attitude bij medewerkers in de maatschappelijke opvang zodanig dat het herstel van de cliënt wordt bevorderd en ervaringsdeskundigheid in de organisaties een centrale plaats krijgt. In de praktijk blijkt dat in de bejegening van cliënten in de opvang nog wel het een en ander te verbeteren is. Ook het werken met ervaringsdeskundigen staat in de MO nog in de kinderschoenen. Dit ontwikkelproject dat op initiatief van cliëntenraden is ingezet, combineert beide elementen in de ontwikkeling van de cursus Samenspel voor de maatschappelijke opvang.

Het Kenniscentrum gaat dit project ondersteunen door ervaringsdeskundigheid ook in maatschappelijke opvang te ondersteunen en een plek te geven.

Financiering: subsidie is aangevraagd bij ZonMw.

4.14 Brabant Medical School (BMS)

Brabant Medical School (BMS), provincie, PRVMZ en onderwijs- en zorgveld hebben een sectorplan/innovatieprogramma voor het zorgonderwijs ontwikkeld. In dit plan is zelfhulp opgenomen in het curriculum voor de medische en verzorgende beroepen. Waar nodig zal het KZE hierin zeker een ondersteunende en adviserende rol spelen. Er worden lesmodules ontwikkeld over zelfhulp, die door ervaringsdeskundigen gegeven worden. Eind 2010 is duidelijk of dit zogenaamde 'medisch sector plan' gefinancierd gaat worden door de ministeries van VWS en OC&W.

Financiering: basissubsidie + extra financiering

4.15 Maatschappelijke Stage

Samen met Zet bekijkt het Kenniscentrum hoe zij een rol kan spelen in het invullen van de 'Maatschappelijke Stage', die vanaf 2011 een onderdeel wordt in het Voorgezet Onderwijs. Het Kenniscentrum denkt onder andere aan het inzetten van ervaringsdeskundigen die samen met leerlingen voorlichting geven aan scholen.

Financiering: basissubsidie

4.16 Internationale uitwisseling

In diverse landen in Europa zijn ervaringen opgedaan met zelfhulp en lotgenotencontact. Het KZE wil zich hierop graag oriënteren en tot uitwisseling komen. Hiervoor willen we een studieprogramma opzetten, een publicatie uitbrengen en een congres organiseren waarvoor buitenlandse sprekers worden uitgenodigd. Voor de cursus 'Herstellen doe je Zelf' is ook in het buitenland interesse, zoals onder andere in Polen. Om die reden heeft het KZE opdracht gegeven de folder van de cursus 'Herstellen doe je Zelf' in het Engels te vertalen.

Financiering: basissubsidie

4.17 Te onderzoeken project(en)

KZE gaat met Zorgbelang samenwerken wat betreft het digitale lotgenotencontact. Het Kenniscentrum kan aanhaken bij Zorgbelang die dit al klaar en operationeel heeft. Hiervoor wordt afgestemd met de steunpunten zelfhulp en wordt een geden traject uitgezet.

Financiering: basissubsidie

5 Randvoorwaarden

5.1 Coördinatie van de Stichting Kenniscentrum Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid

Om de basistaak 'het verzamelen en verspreiden van kennis' en alle projecten uit te voeren is een goed lopend Kenniscentrum Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid nodig. De organisatie daarvan vraagt uiteraard ook aandacht.

Activiteiten

- Voorbereiding en uitvoering van de bestuursvergaderingen.
- Uitvoering van bestuursbesluiten.
- Voeren van intern en extern overleg.
- Ontwikkelen van projecten en subsidieaanvragen.
- Opstellen van werkplannen en jaarverslagen.
- Bewaken en bevorderen van de ondersteuning en de ontwikkeling van Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid.
- Begeleiden van verschillende projecten en projectmedewerkers.
- Mede-uitvoeren van personeelsbeleid.
- Overige voorkomende werkzaamheden.
- Op verzoek van de Steunpunten en cliëntenraden het bieden van ondersteuning en begeleiding.

De coördinatie van het Kenniscentrum gebeurt in overleg met het bestuur. Naarmate het Kenniscentrum groeit, neemt de coördinatie steeds meer tijd en energie in beslag. Reeds in 2009 is geconstateerd dat er onvoldoende uren beschikbaar zijn voor de coördinatie. Het werkplan 2010 en de doorkijk naar de toekomst maakt het nog meer noodzakelijk om het aantal uren coördinatie drastisch uit te breiden.

In het werkplan van Zet is voor de coördinatie 475 uur opgenomen. Daarnaast wordt uit projectgelden en provinciaal subsidie een klein deel besteed aan coördinatie. Willen we de gestelde doelen behalen, dan is een verdubbeling van coördinatie-uren wenselijk.

Financiering: werkplanuren Zet/provinciaal subsidie.

5.2 Samenstelling Algemeen Bestuur

Naam	Achtergrond	Bestuursfunctie
vacature	Onafhankelijk	Voorzitter
De heer H. van den Bo-gaard	Afasievereniging Nederland, ervaringsdeskundige	Secretaris
De heer J. Kuipers	Persoonlijke titel	Penningmeester
Mevrouw M. van den Berg	ervaringsdeskundige	Bestuurslid
Mevrouw M. Paes	Adviseur	Bestuurslid
Mevrouw C. van der Knaap	IKZ	Bestuurslid
De heer S. de Kuiper	Novadic-Kentron, zorgmanager	Bestuurslid
De heer J. Steijaert	Fontys Hogeschool sociale studies, lector	Bestuurslid
De heer K. van Aart	GGZ-Breburg	Bestuurslid
Mevrouw I. Bongers	IVA, Tranzo en GGzE, hoogleraar	Bestuurslid
Mevrouw M. Prinsen	ervaringsdeskundige	Bestuurslid

Voor een efficiënte besluitvorming is een Dagelijks Bestuur ingevoerd, dat bestaat uit de voorzitter, penningmeester en secretaris. Het Dagelijks Bestuur krijgt beroepsmatige ondersteuning van beide coördinatoren (algemene en projectcoördinatie).

Het Algemeen Bestuur bediscussieert thema's en is eindverantwoordelijk voor de besluitvorming

Mogelijke werkterreinen/organisaties die een vertegenwoordiger in ons bestuur kunnen afvaardigen:

- Sector mensen met een verstandelijke beperking.
- FvO (familieleden van mensen met een verstandelijke beperking).
- Gemeenten.

Medewerkers

- De heer H. van Nassau Algemeen coördinator en projecten
- Mevrouw S. Smits Coördinator Steunpunten en projecten
- Mevrouw L. Kusenuh Coördinator cursus Herstellen doe je Zelf en Herstel-coach
- Mevrouw H. van Gestel onderzoekster
- Mevrouw M. Cornelissen Secretariële ondersteuning
- Vrijwillige ervaringsdeskundigen/cursusleiders

Bijlage 1 Begroting 2011

Inkomsten	Begroting 2011	Begroting 2010	Rekening 2009
1. Subsidie provincie Noord-Brabant	60.000	60.000	60.000
2. Bijdragen GGZ-instellingen	0	0	5.000
3. Diversen			3.960
4. Werkplan Zet	52.250	51.300	
5. Landelijk onderzoek HdjZ	0	0	52.281
6. Cursus HdjZ instellingen	13.500	13.500	4.749
7. Vervolgcurcus HdjZ	10.000	29.945	593
8. Herstelgerichte Zorg RIBW M-B	0	18.500	0
9. Achterbanraadpleging	5.000	10.000	0
10. Tentoonstelling	0	31.350	0
11. Implementatie HdjZ provinciaal	13.600	14.600	0
12. Implementatie HdjZ in de versla- vingszorg	22.500	0	0
Totaal	185.850	229.195	126.583
Uitgaven			
1 t/m 4	112.250	111.300	68.954
5. Landelijk onderzoek HdjZ	0	0	28.186
6. Cursus HdjZ instellingen	0	0	3.491
7. Vervolgcurcus HdjZ	0	27.999	6.705
8. Herstelgerichte Zorg RIBW M-B	0	0	4.050
9. Achterbanraadpleging	5.000	10.000	0
10. Tentoonstelling	0	31.350	0
11. Implementatie HdjZ provinciaal	13.600	14.600	0
12. Implementatie HdjZ in de Versla- vingszorg	22.500	22.500	0
Totaal	153.350	217.749	111.386

Toelichting:

1. De subsidie van de provincie is per 2010 en kan besteed worden aan ondersteuning en activiteiten.
2. Vanaf 2010 is het bestuur opgehouden de individuele GGZ-instellingen te benaderen met een verzoek voor een basissubsidie van € 5.000,00. Gekozen is om samen met instellingen projecten te ontwikkelen, waardoor de inzet van KZE voor die instelling direct zichtbaar is/wordt.
3. Enkele kleine bijdragen van derden.

4. De bestuursondersteuning wordt door Zet geleverd en deze uren zijn opgenomen in het werkplan van Zet.
5. Na afloop van het landelijk onderzoek is de cursus een aantal keren aan instellingen verkocht.
6. Vervolgcurcus Herstellen doe je Zelf: Hiervoor is door het Skanfonds een toezegging gedaan van € 37.000,00. Het project dient eind dit jaar te worden afgerekend en op basis hiervan zal het subsidie worden bepaald. Het bedrag in 2010 is gerelateerd aan het aantal maanden dat in de planning 2010 was opgenomen. Voor 2011 verwachten we enkele nieuwe cursussen te kunnen geven.
7. Het project Herstelgerichte Zorg binnen RIBW M-B is financieel gezond, maar boekhoudkundig vertoont het nogal wat boekingscorrecties. De tweede pilot binnen het project loopt door in 2010, maar geschiedt binnen het budget van 2008-2009.
8. In 2010 zullen naar verwachting geen achterbanraadplegingen worden georganiseerd. Daarom wordt voor 2011 een minder bedrag begroot.
9. In 2010 is in het provinciehuis een tentoonstelling georganiseerd, die financieel in 2010 is verantwoord. Daarom zijn hier de werkelijke cijfers opgenomen in plaats van de bedragen uit de begroting 2010.
10. De implementatie van HdjZ provinciebreed gaat over twee kalenderjaren. Besluitvorming omtrent het subsidie was tijdens opstelling van de begroting 2010 nog niet bekend. Nu zijn de werkelijk toegekende bedragen opgenomen.
11. ZonMW is een subsidieverzoek ingediend om de cursus binnen de verslavingszorg uit te voeren.
12. Bij Robuust lopen twee subsidieverzoeken: Project 'Zelfhulp en lotgenotencontact van mensen met COPD en het Project 'Kennismaking zelfhulp en eerste lijnszorg'.

Bijlage 2 Stappenplan 2010–2020

Het Kenniscentrum Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid maakt gebruik van meerjaren beleidsplannen voor periodes van vier jaar. Deze periodes zijn gekoppeld aan de zittingsperiode van een provinciaal bestuur.

In het bestuurlijk overleg van begin 2009 heeft de gedeputeerde gevraagd een document te leveren waarin wordt aangegeven wat de toekomstvisie van het KZE is. Het in gang gezette beleid naar 2011 krijgt met deze visie een doorkijk naar de verdere toekomst, te weten de situatie in 2020.

Het Kenniscentrum ontleent haar expertise aan de basisorganisaties, zoals de zelfhulpgroepen, de ervaringsdeskundigen, vrijwilligersorganisaties en het netwerk van de steunpunten zelfhulp. Deze kennis wordt in dialoog gebundeld, verrijkt en toegankelijk gemaakt.

Functie van het KZE

Missie

De missie van het KZE is het bevorderen en faciliteren van zelfhulp, lotgenotencontact en diverse vormen van onderlinge steun en wederkerige hulp door mensen die eenzelfde ziekte, probleem of beperking hebben. Dit kan zijn op somatisch of psychisch gebied of zelfs op het gebied van seksualiteit. In zelfhulpgroepen en andere vormen van contact en ontmoeting delen mensen hun ervaringen, leren hun eigen ervaring in een breder verband te plaatsen en doen ervaringskennis op. Een aantal mensen zet deze kennis in ten behoeve van anderen en worden ervaringsdeskundigen.

Visie

Het bevorderen en ondersteunen van de emancipatie, zelfzorg en eigen kracht ('empowerment') van burgers ten aanzien van hun gezondheid en welzijn. Deze missie wordt gerealiseerd door middel van het ontwikkelen van nieuwe kennis middels onderzoek, het verzamelen van bestaande kennis en goede praktijkvoorbeelden, het beschikbaar stellen van deze kennis en (het begeleiden bij) het toepassen van algemene en specifieke (ervarings)kennis van (ex-)cliënten, familieleden en andere informele zorgverleners. Het Kenniscentrum wil ervaringsdeskundigheid van mensen bundelen, vergroten, ontwikkelen, verspreiden en implementeren met als doel een effectieve bijdrage te leveren aan de erkenning en het gebruik van deze ervaringsdeskundigheid.

Wij gaan er vanuit dat aan deze kennis een toenemende behoefte bestaat zowel bij professionals als bij veel burgerinitiatieven.

We hebben als KZE in Noord-Brabant dit gedurende de laatste jaren kunnen ervaren. Het heeft geleid tot uitbreiding van zelfhulpgroepen en het meer en beter inzetten van ervaringsdeskundigen.

Wij zien de noodzaak en de mogelijkheden voor een grotere inzet van de diensten van het KZE in de komende jaren.

Deze ontwikkeling zien we als een gestaag groeiproces dat de inzet van het KZE over de provinciegrenzen voert. Het bestuur ziet het KZE zich ontwikkelen naar een

landelijk expertisecentrum met een blijvende, stevige verankering in Noord-Brabant. Hiervoor zijn inmiddels de eerste stappen gezet voor een goede afstemming en samenwerking met andere kenniscentra.

Het moet er toe leiden dat het KZE onderdeel vormt van een netwerk met andere expertisecentra op aanpalende terreinen. Het KZE blijft hierbij gevoed worden vanuit haar basisorganisaties zoals de steunpunten zelfhulp.

Het KZE zal haar netwerkfunctie blijven vervullen door best practices, ervaringen en kennis vanuit de basisorganisaties zoals zelfhulpgroepen en steunpunten breed beschikbaar te maken. Noord-Brabant heeft in vergelijking met de rest van Nederland een grote voorsprong en wij zien deze kennis nog steeds groeien. Het bestuur beschouwt dit als 'de geheime schat van Brabant'.

We streven er naar deze functie steeds beter te vervullen. Een geleidelijke uitbreiding naar het landelijk niveau ligt daarbij in de rede. Dan zijn we een kennisinstituut dat zich bezig houdt met studie en praktijk, maar nog steeds bezig en gericht is op ondersteuning en facilitering van de basis.

Per periode van vijf jaar worden die voorgenomen stappen beschreven.

2010

- Het KZE werkt momenteel hard aan de verbreding binnen de provincie Noord-Brabant van zelfhulp en ervaringsdeskundigheid. Verbreding door uitbreiding van het bestuur naar bijvoorbeeld Tranzo en IKZ. Maar ook via uitbouw van het netwerk met partijen als Hoop en Herstel, Familie als bondgenoot. Ofwel uitbreiding en verbreding naar vertegenwoordigende instellingen als naar kennis bij en van anderen.
- Het KZE heeft in eigen beheer in samenwerking met Tranzo en gefinancierd door ZonMW onderzoek gedaan naar de effecten van de cursus Herstellen doe je Zelf. Dit wetenschappelijk onderzoek heeft onlangs aangetoond dat de cursus een positief effect heeft op het herstelproces van GGZ-cliënten. Producten van dit onderzoek zijn een nieuwe handleiding en een werkboek. Na de zomerperiode van 2009 wordt een start gemaakt met de implementatie van de cursus binnen de Nederlandse GGZ-instellingen en de Verslavingszorg.
- Op landelijk niveau is die verbreding gevonden in het aanhalen van banden met Movisie door in samenwerking een landelijke bijeenkomst te organiseren voor (aanverwante) kenniscentra. Movisie heeft ook de dagvoorzitter geleverd voor de regionale debatten die in 2008/2009 zijn georganiseerd met Brabant-Balie.
- Het KZE heeft bijzondere aandacht voor uitbreiding van het terrein Onderzoek en Deskundigheidsbevordering. Daarvoor zijn de banden met Tranzo, Fontys en Avans Hogeschool versterkt.
- Het KZE zet zich samen met het Zelfhulp Netwerk Zuidoost-Brabant, de Provinciale Raad Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg en Tranzo in voor een leerstoel Zelfhulp, Sociale Steun en Informele Zorg. Aanleiding hiervoor is gevonden in een provinciale conferentie over zelfhulp, waarbij een gastspreker van de Universiteit van Leuven aanwezig was. Hier is het idee ontstaan om voor Nederlandse begrippen de eerste leerstoel te hebben.
- Het KZE heeft provinciaal een sociale kaart ontwikkeld, waarin de zelfhulpgroepen een dekkend netwerk vormen.

2015

- Het KZE heeft een groot landelijk bereik als Kenniscentrum op het gebied van zelfhulp en ervaringsdeskundigheid naar alle doelgroepen: overheden, zorginstellingen en cliënten. Het KZE wordt beschouwd als één van de kennisbronnen binnen Nederland met een blijvende, stevige verankering in Noord-Brabant.
- Het KZE wordt beschouwd als partner op landelijk niveau in het bereikbaar en toegankelijk maken van dienstverlening voor wat betreft zelfhulp en ervaringsdeskundigheid (samenwerkingspartner met andere doelgroepgerichte Kenniscentra).
- Het KZE is één van de organisaties die producten levert op het gebied van deskundigheidsbevordering. Daarnaast is het KZE bemiddelaar in het vinden van de juiste producten bij diverse instellingen.
- Het KZE is verantwoordelijk voor het beheer van een interactieve website voor cliënten. Met web 2.0 stelt het KZE cliënten in staat hun ervaringsinformatie breed te verspreiden ten nutte van anderen. Ook hulpverleners kunnen deze informatie benutten.
- Het KZE ondersteunt initiatieven tot oprichting van (sub)regionale steunpunten voor zelfhulpgroepen en bouwt een landelijk netwerk op van steunpunten. De ervaringen die in Noord-Brabant zijn opgedaan worden benut voor de overige steunpunten.

2020

- Het KZE heeft landelijke erkenning op het gebied van zelfhulp en ervaringsdeskundigheid. De inzet en dienstverlening in de afgelopen periode hebben zorg gedragen voor een algemene landelijke erkenning van het Kenniscentrum. Organisaties doen voortdurend een beroep op de knowhow en expertise van het KZE.
- Het KZE levert producten op het gebied van deskundigheidsbevordering. Zowel producten die in eigen beheer zijn ontwikkeld, als producten van derden, waarin het KZE als tussenpersoon functioneert.
- Het KZE beheert de landelijke sociale kaart van zelfhulpgroepen en steunpunten voor zelfhulpgroepen. Als Kenniscentrum is het van essentieel belang de uitvoerende organisaties in beeld te hebben om met deze kennis een deel van de dienstverlening te kunnen geven.
- Het KZE heeft grote deskundigheid op het gebied van zelfhulp en ervaringsdeskundigheid.
- Het KZE behoudt de verankering met de basis, maar stelt haar kennis landelijk ter beschikking.

Tilburg, oktober 2010